

20. Den *Houtaccijs*, bestaende in 14 st. van honderd **bondels** hout, acht-en-acht, in den zestienden penning van den **koop** der boomen, gezaegd of ongezaegd hout, fagooten, ameloopen en violen; in 7 st. van honderd mutsaerden; in 2 st. van een raziere steenkolen en in 1 st. van eene raziere houtkolen. **Alles ten laste** van die de welke deze goederen in de stad bragten. **Gld. 690.**

21. Het *Kassieregt*, bestaende in 1 stuiver van ieder **peerd, be-** spannen of niet, in stad komende. **Gld. 564.**

22. Den grooten *Azijnpacht*, bestaende in 12 st. van elke ton azijn, ten laste der brouwers. **Gld. 40.**

23. Den *Houtaccijs* op koopen en verkoopen van huizen en erven, ten laste van den verkooper, bestaende in 2 st. van ieder pond grooten als hij inwoner is, en eenen stuiver wanneer hij **vreemde-** ing is. **Gld. 230.**

24. Eindelijk, het *Regt van Issue*, bestaende in den tienden penning der weerde van al de zoo roerende als onroerende onleenige goederen, die vreemdelingen of die dewelke geene poorters of vrij-laten zijn van plaetsen waer mede de stad Dixmude in hanze is, komen te erven in sterfhuizen van poorters dezer stad; als ook van al de goederen bezeten door die dewelke het poorterschap dezer stad afstaen om een ander aen te nemen dat onder de gemelde hanzeplaetsen niet bestaet. Zelden was er oorzaak tot hetten van dit Regt.

Zoo dat al de Regten die in voegen waren, gemeenlijk opbragten eene som van 10.113 gulden vlaemsch courant 's jaers.

Waren vrij van Regten:

1. Den Wijn bestemd tot 't doen van misse. 2. De Heeren Pastors en Pitanciers. 3. De Paters-Recolletten. 4. De zwarte Zusters. 5. De Penitenten. 6. De Begijnen voor elk eene ton groot Bier 's jaers, en voor al hun klein bier. 7. De Armescholen. 8. De Godshuizen. 9. Eindelijk die dewelke van wegens den Vorst brieven van uitzondering bekomen hadden.

Dusdanig was den toestand der stad Dixmude, onder het gebied van Zijne Majesteit den Keizer van Oostenrijk. »

KLOKCIETER MARC LE SERRE

De oude klok van Meetkerke (waarover Biekorf 1962, 222) dateerde uit 1598 (en niet uit 1398, zoals J. Poller in de Toponymie van Meetkerke heeft geschreven).

Marc Le Serre, in 1595 gevestigd te St.-Winoksbergen, had in 1584 een klok gegoten te Brugge (Gilliodts, *Le Carillon de Bruges* p. 89). Van deze klokgieter zijn werken bekend tussen de jaren 1574-1603, o.m. die klok van Meetkerke uit 1598.

A. D.

DE HERLEVING VAN DE VLAAMSE HAVENS NIEUWPORT EN OOSTENDE IN 1814

Sedert 4 mei 1814 was geheel West-Vlaanderen door de verbondene legers bezet; deze herovering stelde een einde aan de Franse overheersing en aan de talrijke oorlogen van Napoleon. Onze westen kwamen toen voorlopig onder het **generaal**gouvernement België om, op het einde van het jaar, bij Noord-Nederland gevoegd te worden.

1. Het havenverkeer vóór de bevrijding

Ten gevolge van de **continentale blokkade**, op 21 november 1806 door Napoleon tegen Engeland uitgevaardigd, mochten hier geen Engelse waren meer ingevoerd worden. Smokkelwaren, die langs sluikwegen (o.m. langs de monding van het Zwin) hier aan wal geraakten (1), werden overal door de politie opgespoord en openbaar verbrand.

De beweging van onze havens had er ten zeerste onder te lijden. Daarenboven had de Engelse vloot het volledig meesterschap op zee, zodat onze schepen niet meer durfden uitvaren, terwijl onze vissers thuis bleven.

Enkele gegevens over de beweging van de haven van Oostende uit die tijd zijn bewaard gebleven. Er werd nog een kleine scheepvaart onderhouden met Denemarken en Noorwegen, en wel met Franse schepen, die onder vreemde vlag voeren. Naar deze landen werd wijn uitgevoerd, en vandaar brachten de schepen huiden, potas en sulfer (zwavel) mede.

Volgens een opgave van de handelskamer te Oostende vaarden van 1 augustus tot 30 september 1810 achttien schepen over en weer naar Scandinavië; gedurende die twee maanden voerden ze samen 2774 ton in en uit. Het kleinste van deze schepen mar 26 ton, het grootste 214 ton (2).

Hoewel de oorlog tegen Napoleon in Engeland voortduurde, bestonden toch nog rechtstreekse verbindingen tussen Oostende en Engeland. Wel werden onze schepen meestal op zee door de Engelse vloot gekaapt, dit belette echter niet dat in het najaar van 1811 geld uit Engeland naar hier, en koopwaren van hier naar Engeland werden overgebracht op Franse schepen, en dat eveneens op schepen onder Franse vlag, passagiers uit Engeland te Oostende toekwamen en uit deze haven vertrokken naar Londen.

(1) Over het smokkelen langs onze kust onder het Franse Keizerrijk, zie Biekorf, 1928, blz. 369-371, en 1929, blz. 14-20 (Aan de Vlaamsche Kust onder het Fransche Keizerrijk).

(2) Rijksarchief te Brugge, Leledepartement, nr. 2871.

Van 20 oktober tot 27 november 1811 zijn drie Franse handels-schepen te Oostende uit Engeland toegekomen. Twee schepen resp. van 173 en 191 ton, voerden voor 8456 £ sterl. zilveren piasters in, voor 3200 £ sterl. aan goudstaven en voor 6500 F portugeuse munten. Een van deze schepen had zes passagiers aan boord, namelijk een Deense familie, die over Amsterdam naar huis terugkeerde. Het derde schip, van 65 ton, dat waarschijnlijk een soort maalboot was, had geen lading, maar 24 passagiers aan boord, bestemd voor Frankrijk, Holland, Zwitserland en Hannover. Twee van deze schepen waren op zee door de Britse marine gecontroleerd; één ervan zelfs tweemaal, de laatste maal op de rede van Oostende. Daarenboven werd een gekaapt Engels schip van 70 ton binnen-gebracht, geladen met wit steen en zeildoek, waarvan de vier leden van de bemanning in de gevangenis werden opgesloten.

De uitvarende schepen, alle van Franse nationaliteit, waren talrijker. Eén van 171 ton, onder Pruisische vlag, vaarde naar Londen met weefstoffen, jenever, blokken marmer, en zes kisten schilderijen. Twee andere schepen vaarden met wijn naar Londen; hun tonnenmaat is niet aangegeven. Vier Franse schepen van 20, 125, 183 en 192 ton, brachten Hollandse kaas naar Londen, en één schip op ballast, dat bestemd was voor Londen, had een passagier aan boord, namelijk Pierre Bauwens, die voor handelszaken naar Engeland reisde.

Over het verdere havenverkeer van Oostende zijn nog enkele andere bronnen bewaard van het einde van het Frans bewind, nl. van 10 december 1813 tot 12 januari 1814. De scheepvaart was nog verder ingekrompen. Op één maand tijd waren drie schepen de haven binnengevaren: twee uit Londen met 11 en 87 ton op ballast, en één uit Noorwegen van 85 ton, met stokvis. Drie schepen waren uitgevaren op ballast naar Bordeaux. Het waren boten van 119 en 127 ton, de tonnenmaat van het derde schip is niet aangegeven ⁽³⁾.

2. Na de Bevrijding

Op 1 oktober 1814 vroeg de intendant van het Leiedepartement aan de meiers van Nieuwpoort en van Oostende, een dagelijkse opgave van de havenbeweging.

De meier van NIEUWPOORT zond terstond een opgave van de havenbeweging sedert het vertrek van het Frans garnizoen op 4 mei 1814.

Elf handelsschepen waren binnengevaren: 3 Engelse met 184 ton, 5 Franse met 432 ton en 3 Nederlandse met 172 ton, samen 788 ton. Daarvan waren 670 ton zout, 48 ton paardenbonen; één schip van 70 ton vaarde binnen op ballast. Deze schepen kwamen

(3) Rijksarchief te Brugge, Modern Archief. Pakken, 3e reeks, nr. 1032. Ook het volgende is hierna ontleend.

uit de havens van Duinkerke, Folkestone, Hull, Londen en Marennes bij Rochefort.

Uitgevaren waren vijf handelsschepen, vier Franse en één Nederlands, met een gezamenlijke tonnenmaat van 427 ton. Alle vaarden op ballast. Ze trokken naar Bordeaux en Duinkerke.

Voor de drie laatste maanden van het jaar (1 oktober - 31 december 1814) vaarden tien handelsschepen te Nieuwpoort binnen: 5 Engelse, 3 Franse en 2 Belgische, met een gezamenlijke tonnenmaat van 464 ton, nl. 110 ton zout, 62 ton zout en fruit, 54 ton gezouten vlees, 17 ton faience, 36 ton dennenhout en 17 ton tin. Vier ervan, met een gezamenlijke tonnenmaat van 154 ton, kwamen binnen op ballast. Al deze schepen stamden uit de havens van Dover, Duinkerke, Lillesand (Noorwegen), Londen, Marennes en Setubal (Portugal).

Zeven schepen vaarden uit: 3 Engelse, 2 Franse en 2 Belgische, die samen 193 ton maten. Hun lading bestond uit 108 ton tarwe, 115 ton paardenbonen en 17 ton eieren en fruit. Ze vaarden naar Dover, Londen, Oostende en Setubal.

Voor de haven van OOSTENDE zijn van 1 oktober tot 31 december 1814, 206 schepen binnengevaren met een tonnenmaat van 22.115 ton. Het kleinste mat 11 ton, en het grootste 346 ton.

De invoer omvatte: zout: 57 schepen met 8.620 ton; suiker en koffie: 31 schepen met 2661 ton; hout: 6 schepen met 911 ton; wijn en brandewijn: 7 schepen met 813 ton; tarwe: 6 schepen met 646 ton; lijnzaad: 4 schepen met 566 ton; rozijnen: 2 schepen met 450 ton; fruit: 2 schepen met 264 ton; potas: 2 schepen met 228 ton; kolen: 3 schepen met 172 ton; stokvis: 2 schepen met 171 ton; ijzer: 2 schepen met 169 ton; zout en fruit: 1 schip met 132 ton; katoen: 1 schip met 94 ton; zeep: 1 schip met 87 ton; teer: 1 schip met 80 ton; kemp en rhum: 1 schip met 75 ton; meubels: 1 schip met 60 ton; rogge: 1 schip met 54 ton; lood: 1 schip met 54 ton; honden: een schip van 45 ton met 71 honden voor de prins van Oranje; oesters: 2 schepen met 38 ton.

Daarbij kwamen nog 10 schepen met gevarieerde lading van 855 ton; en eindelijk 61 schepen op ballast met 4870 ton.

Deze schepen stamden uit de havens: Bergen (Noorwegen) 3, Bordeaux 4, Borman (?) 2, Calais 1, Certe 1, Cherbourg 1, Christiansand 1, Colchester 8, Cowes 1, Deal 1, Dover 8, Duinkerke 3, Elbing 1, Engeland 11, Faro (Portugal) 2, Göteborg 1, Glasgow 1, Greveningen 1, Harwich 1, Le Havre 2, Hull 2, Karlskrona (Zwe- den) 1, Leith 1, Liverpool 20, Libau 1, Londen 48, Malaga 1, Marennes (bij Rochefort) 24, Margate 5, Molde (Noorw.) 7, Memel 1, Nantes 2, Ramsgate 3, Riga 5, Rochester 7, Rotterdam 1, Sandwich 3, Saint-Martin 8, Setubal 4, Sint-Petersburg 2, Saint-

Valéry-sur-Somme 1, Southwold (?) 1, Tremblade (bij Rochefort) 3, Vlissingen 1, Whitestable 1.

De te Oostende uitvarende schepen gedurende het laatste kwartaal van 1814 waren ten getale van 233 met een tonnenmaat van 21.364 ton. Het kleinste mat 11 ton en het grootste 425 ton.

De uitvoer bestond uit: tarwe: 124 schepen met 8362 ton; kolen: 4 schepen met 666 ton; lijnwaad: 3 schepen met 355 ton; scheepsmasten: 1 schip met 223 ton; nagels en geweren: 2 schepen met 202 ton; bonen: 2 schepen met 181 ton; zout: 1 schip met 111 ton; huiden: 1 schip met 106 ton; teer: 1 schip met 85 ton; koffie: 1 schip met 70 ton; suiker en koffie: 1 schip met 70 ton; wouw: 1 schip met 62 ton; oesters: 2 schepen met 56 ton; jenever: 2 schepen met 52 ton; rogge: 1 schip met 47 ton; soda: 1 schip met 28 ton; boter en eieren: 1 schip met 26 ton; boter: 1 schip met 16 ton. Daarenboven vaarden 83 schepen uit op ballast met een tonnenmaat van 10.626 ton.

De havens van bestemming waren: Antwerpen 2, Baltische zee 1, Barcelona 1, Bilbao 1, Bordeaux 6, Boulogne 1, Cadix 3, Cette 1, Colchester 1, Deal 1, Duinkerke 1, Emden 1, Engeland 94, Frankrijk 10, Groningen 1, Le Havre 1, Holland 2, Lissabon 6, Liverpool 2, Londen 30, Molde 2, Nantes 2, Portugal 1, Ramsgate 1, Rochefort 1, La Rochelle 1, Rotterdam 6, Rouen 1, Sandwich 1, Spanje 2. Daarenboven vertrokken 50 schepen « op avonture ».

Uit het bovenstaande blijkt dat het einde van het bewind van Napoleon de onmiddellijke herleving van onze twee Westvlaamse havens voor gevolg heeft gehad.

JOS. DE SMET

KLEINE INVENTARISSSEN VAN HUISRAAD

Brugge 1478

Bij de weduwe Nuetemans werd op 15 november 1478 de volgende huisraad opgetekend:

« Een breed bedde met eender nieuwe coedse onghestoffeert. Een nieuwen zethelc dertoe.

Eene nieuwe wenthelcoetse zonder bedde.

Een nieu dridsoor. Een oude lys.

Een bescreven cleed van sinte Christoffele ende andere plusynghe ».

Bij Margriete Zelvsermeits waren voorhanden (24 dec. 1478):

« Twee branders, twee cassinen met beilden.

Een tafele met eender scraghe.

Eenen corf met ghaleyersche werke met glasen.

Een lys, een dridsoor, 3 kandelaers, een lopyn, een becken ende andere plusynghe ».

Rijksarchief Brugge. Proosdij nr. 1293 f. 71v.

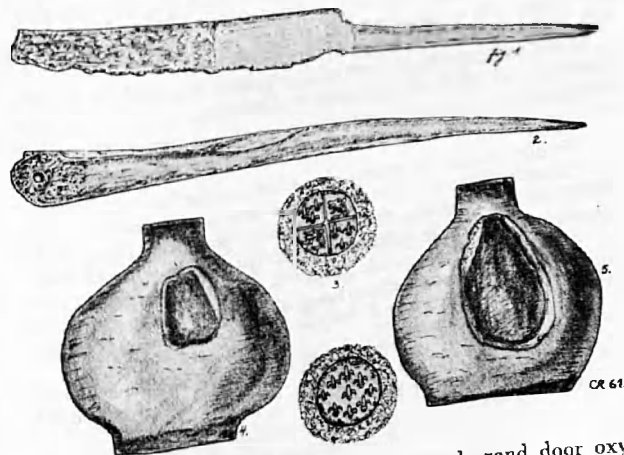
EFEN OUDE AFVALPUT

OP DE MEMLINCPLAATS TE BRUGGE

Bij de verbouwing (jan.-okt. 1960) van het Meubelmagazijn van de Gebr. Vanhollemeersch, Memlincplaats 1 (kadaster F 469c) te Brugge stootten de werklieden, bij het uitdelven van de funderingssleuven aan de voorkant van het huis, op een oude afvalput. Deze put steekt nog gedeeltelijk onder het huis nr. 2 van de Memlincplaats.

Van de voorwerpen die in de afvalput werden gevonden verdienen enkele onze aandacht.

1. Een sterk geoxydeerd ijzeren scheermes (19 cm) met sporen van verguld loofwerk op het lemmer. Fig. 1.
2. Een zwart benen priem (20 cm) met oog en scherpe punt, gepolijst door het gebruik, wsch. een breipriem voor visnetten. Fig. 2.

3. Een penning uit geel koper waarvan de rand door oxydatie geheel uitgevreten is. Fig. 3. — Een recht kruis verdeelt de cirkel heraldisch in 4 kwartieren: het 1e en 4e kwartier vertonen een dolfin, het 2e en 3e kwartier franse lelies. De keerzijde is gevuld met franse lelies. Het stukje is uit heel licht metaal en vermoedelijk afkomstig uit de ateliers van Neurenberg, waar in de 17e eeuw dergelijke jetons werden geslagen.